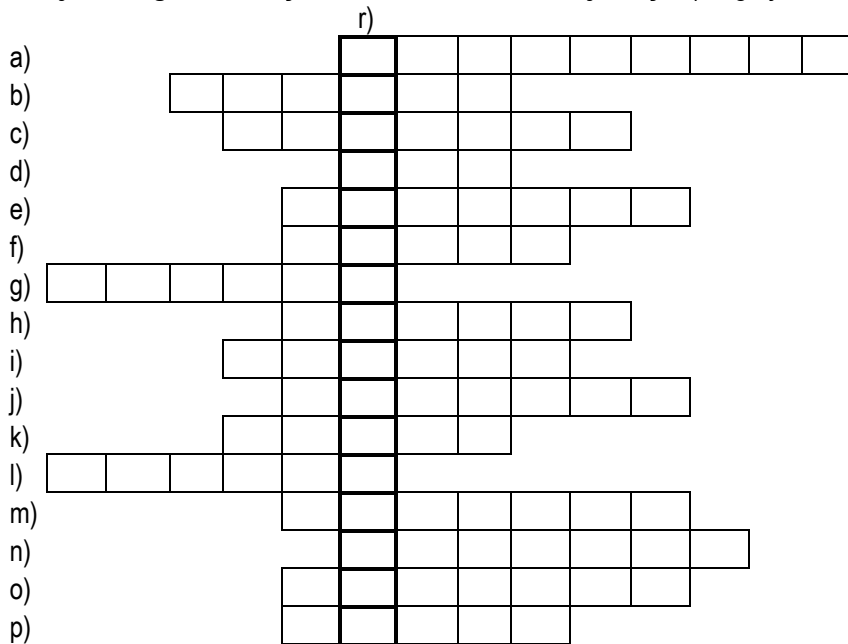

1. Fejtsd meg a személynevekből álló keresztrejtvényt! (Megfejtése: I. István egyik alkotása)

- a) Koppányt legyőző lovag
- b) III. Béla megkoronázását megtagadó érsek
- c) somlói apáca
- d) Pannonhalmán tanuló pécsi püspök
- e) az egyik zobori remete
- f) a muhi csatában harcoló kalocsai érsek
- g) kun vezér a tatárjárás idején
- h) I. István bajor sógora
- i) Könyves Kálmán törvénytelennek tartott fia
- j) Bánk bán áldozata
- k) Vata fia

- l) Ajtonyt legyőző vezér
- m) Istvánnak koronát hozó apát
- n) I. András hős vitéze
- o) Bakonyi remete, későbbi püspök
- p) I. László leánya Bizáncban ismert nevén

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
k	l
m	n
o	p
r	
.../17	

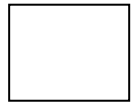
2. Milyen kapcsolat fűzte egymáshoz a táblázatban szereplő magyar királyokat és az alábbi külföldi uralkodókat? Válaszolj a táblázat kitöltésével!

Külföldi uralkodók:

Barbarossa Frigyes, Manuel, IV. Henrik, Dukász Mihály, II. Basileios, Zvoimir .
(A táblázatban öt különböző külföldi uralkodó neve szerepeljen!)

Magyar király	Külföldi uralkodó	Kapcsolatuk rövid jellemzése
I. István		
Salamon		
I. László		
III. István		
III. Béla		

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
.../10	

**3. Esztergomra vagy Székesfehérvárra igazak a következő állítások?
Válaszodnak megfelelően írd X-et a -ba vagy a -be!**

Esztergom

Törvénytörvény napok helyszíne volt.

A magyarok, németek mellett külön városrészük volt a latinoknak.

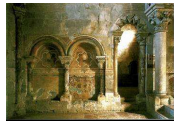
Itt temetkezett IV. Béla.

Árumegállító joggal rendelkezett.

Szent István fiának születési helye.

Prépostja közvetlenül a pápa alá tartozott.

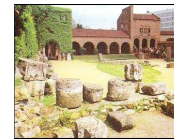
Itt működött az ország első pénzverdéje.

Káptalanja hiteleshelyként is működött.

Első palotáját Géza emeltette, fia, majd III. Béla is folytatta az építkezést.

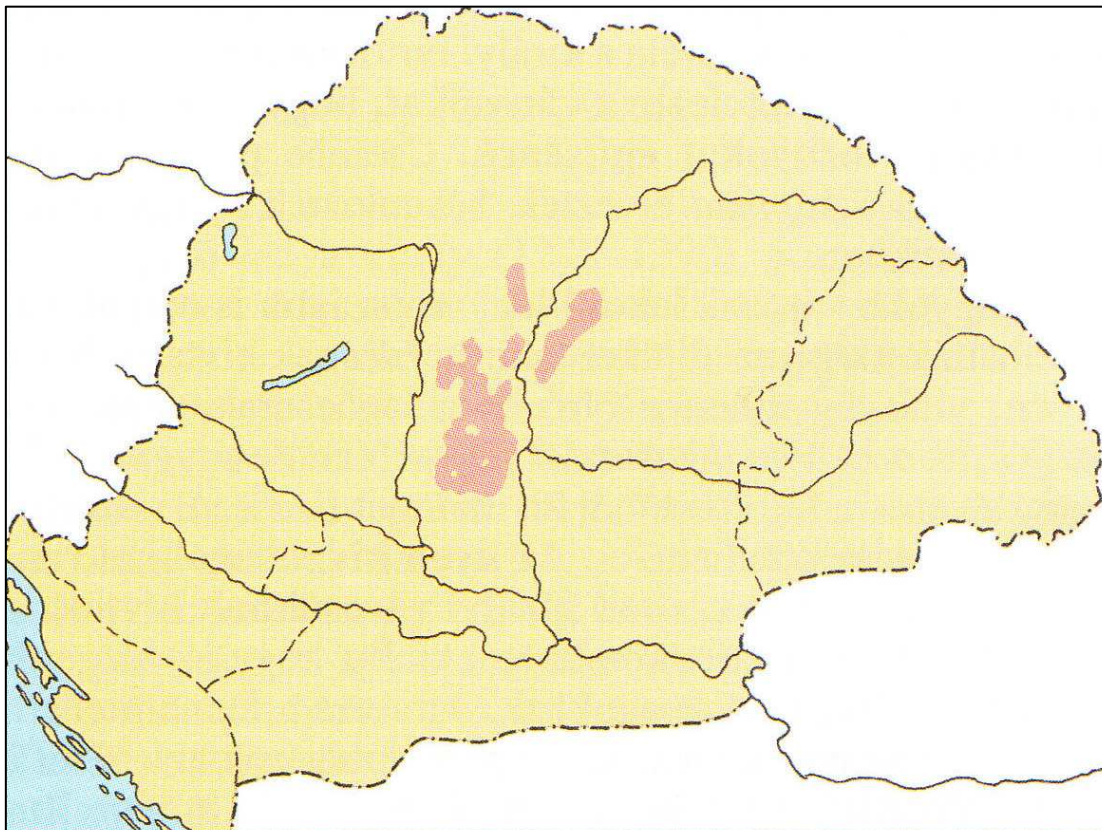
Székesfehérvár

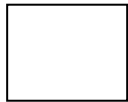
a	b
c	d
e	f
g	h
i	
.../9	

4. Jelöld az alábbi térképvázlatban a következőket:

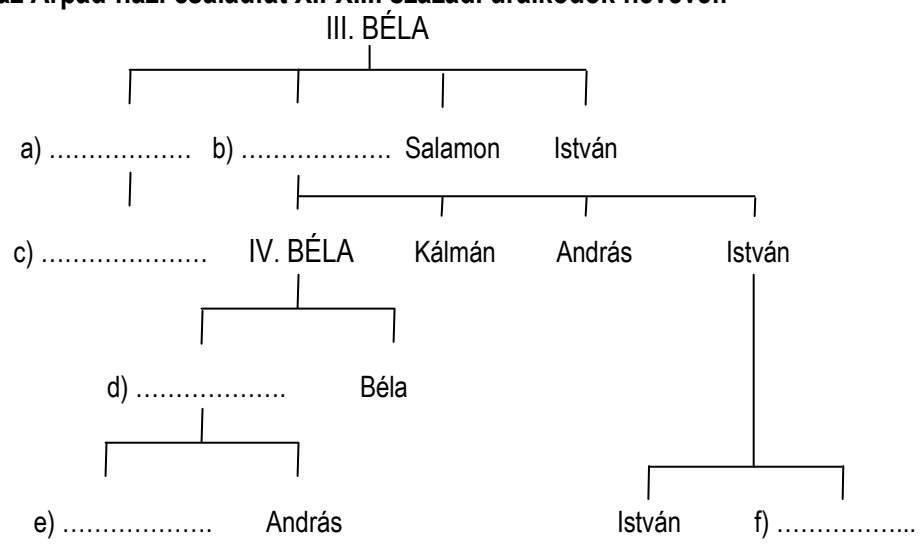
- Ponttal és névnek beírásával: Muhit, Pestet, Traut!
- Névnek beírásával: a kunokat, jászokat, Szepességet, Szászföldet és Székelyföldet!

a	b
c	d
e	f
g	h
.../8	

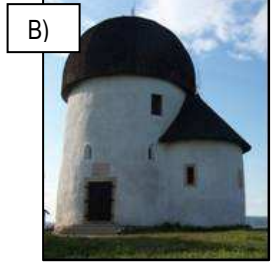
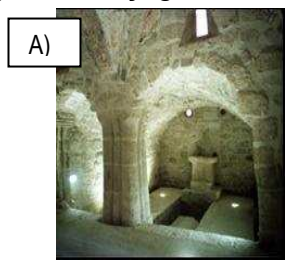
5. Egészítsd ki az Árpád-házi családfát XII-XIII. századi uralkodók nevével!

a	b
c	d
e	f
.../6	

6. Néhány Árpád-kori építészeti emlék

Melyik településen láthatóak az alábbi építészeti emlékek? Írd a pontozott vonalra!
Írj rövid, lényegre törő ismertetést az épületről egy mondatban!

.....

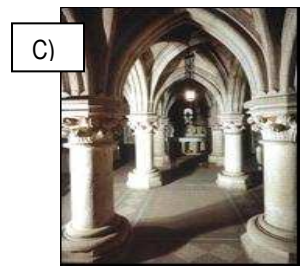
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

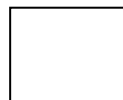
.....

.....

.....

.....

a2	b2
c2	d2
.../8	

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
k	l
.../12	

7. Válaszolj a forrásokhoz kapcsolódó kérdésekre!

A)

„...messzebbre nyilaznak, mint más népek. Az első összecsapáskor mintha nem is nyilaznának, hanem úgy látszik, hogy nyilzápor esik. Karddal és lándzsával nem bánnak olyan jól a harcban. ... Erős várakat nem ostromolnak, hanem előbb a földet elpusztítják, ugyanazon föld népét egybegyűjtik és ezeket hajtják csatába és saját várak ostromára.”

- Kiknek a harcmódorát mutatja be a forrás?
- Ki írta ezt róluk?

B)

„ Mivel a falvakban és városokban lakásaik igen hitványak, nádból, ritkán fából és még ritkábban kőből valók, egész nyáron át és ősszel sátrokban laknak.”

- Ki volt a forrás szerzője?
- Hányadik században írta ezt a magyarokról?

C)

„Ha valaki vasárnapokon vagy a nagyobb ünnepeken nem megy az ő kerületének egyházába, verésekkel javítsák meg.”

- Ki rendelkezett így törvényében?

D)

(„Krisztus vitézei”) „teljességgel elfeledtek (a magyarok) jámbor vendégszeretetéről ..., s ok nélkül fegyverrel támadtak rájuk.... Örült dühükben felgyújtották a gabonacsűrőket, erőszakoskodtak a hajadonokkal... kitépdesték vagy kiégették a férfiak szakállát, és már szó sem volt arról, hogy megvásárolják a megélhetésükhöz szükséges dolgokat, hanem azokra mindenki...rablás és gyilkolás útján igyekezett szert tenni.”

- Ki vezette e rabló hadakat?
- Mikor léptek magyar földre?
- Mi lett a rabló sereg sorsa?

E)

„ Fittyet hányva Hungaria nemeseire, s a föld javait vadállat módjára üvöltő teutonokkal, meg a csacsogó fecske módjára fecsegő latinokkal ...zabáltatta föl. „

- Kinek az uralkodását jellemzi így a forrás szerzője?
- Kiket nevez teutonoknak?
- Hol olvasható eredetiben az idézet?

F)

„...hőn szeretett feleségünk, Mária asszony, Magyarország királynéja a Pilis erdejében egy pusztta hegyet kért tőlünk állhatatosan, hogy ott várat építsen az özvegyek és árvák védelmére... Ott aztán a királyné asszony saját aranyából és kincseiből... pompás művű várat építtetett.”

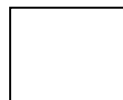
- Melyik vár építéséről szól a XIII. századi oklevél részlete?

8. A következő kérdések megválaszolásához három-három válaszlehetőséget adtunk meg. Karikázd be a helyes válasz (esetenként válaszok) számát!

- Melyik szolgáltatófalvak nevei utalnak helyesen az ott élők foglalkozására?
1) Födémes - méhész 2) Teszér - ács 3) Bocsár(d) – kerékgyártó
- Hol látható az István király névbetűiből szerkesztett híres monogram?
1) Az Admonti kódexben 2) A pannonhalmi apátság kiváltságlevelén 3) Az Intelmekben
- Ki alapította a visegrádi bazilita kolostort?
1) I. István 2) I. András és felesége 3) I. Béla
- Hol épült ciszterci apátság?
1) Szentgotthárdon 2) Pécsváradon 3) Zircen
- Melyik nem volt hercegségi központ?
1) Gömör 2) Bihar 3) Nyitra
- Melyik a legkésőbbi magyar nyelvemlék?
1) Halotti beszéd 2) Tihanyi apátság alapítólevele 3) Ómagyar Mária-siralom
- Ki küldött koronát magyar királynak?
1) II. Szilveszter 2) I. Ottó 3) Dukász Mihály
- Ki hozta létre a Szörényi bányságot?
1) II. András 2) IV. Béla 3) V. István
- Melyik állítás nem igaz a XIII. századi falvainkra?
1) Az ország lakóinak túlnyomó többsége három-négyezer faluban élt.
2) Minden második-harmadik faluban volt templom.
3) A házak nem rendeződtek utcákba.
- Kik éltek Erdélyben a székeknek nevezett közigazgatási egységekben?
1) magyarok 2) székelyek 3) szászok

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
.../10	

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
k	l
m	n
o	p
r	s
/18	

9. Esszé:

Mutasd be a szerzetesrendek szerepét az Árpád-kori Magyarországon!

Válaszodban térj ki a következőkre: Mikor jelentek meg az egyes szerzetesrendek Magyarországon?

Mi jellemezte tevékenységüket, kolostoraikat?

Mivel gazdagították az Árpád-kori kultúrát?

Használd fel az alábbi forrásokat és tanult ismereteidet!

Válaszodat megszerkesztett mondatokban fejtsd ki egy oldalban! Ügyelj a szöveg tagolására, a helyesíráásra!

Források:

„Az első térítő szerzetesek a 960-as évektől egyre nagyobb számban érkeztek hozzánk mind nyugat, mint dél felől. Életük célja: „Ora et labora”, azaz magyarul: „imádkozzál és dolgozzál”. A nyugati szerzetesek Nursiai Szt. Benedek fél évezredes szabályait, a keletiek Nagy Szent Bazil hat évszázados útmutatásait követték. ...

Az eleinte idegenből jött szerzetesek térítő munkájának eredményeképpen a legtöbb kolostor lakói egy-két generáció leforgása alatt már magyarok. A nagyobb kolostorok iskolák is.”

(Csorba Csaba: Árpád örökében)

„Még Szent Bernát életében érkeztek az első ciszterciek hozzánk II. Géza királyunk hívására, s Cikárdon telepedtek meg. (1142). A feszült politikai viszonyok miatt csaknem négy évtizedet kellett várni az új alapításra: III. Béla király karolta fel a ciszterciek ügyét, s nem kevesebb mint öt monostort köszönhetnek neki. ...

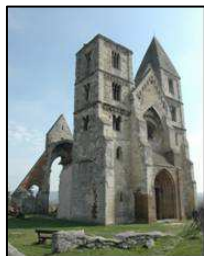
A másik reformrend Szent Norbert vándorprédikátor által alapított premonstreieké.”

(Csorba Csaba: Árpád örökében)

„Az első domonkosok Magyarországra Itáliából, az első ferencesek viszont német-francia határterületről érkeztek. Mint prédikálásból s a hívek adományaiból élők, kolostoraikat a városokban, azoknak is lehetőleg a legforgalmasabb pontjain, főutak, kapuk mellett létesítették.” (Csorba Csaba: Árpád örökében)

(A pannonhalmi monostor kiváltságlevele)

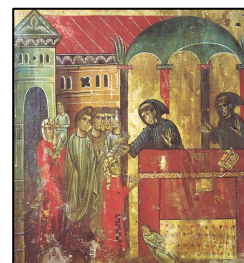
(Zsámbéki premonstreii monostor)

(Szent Gellért térítő)

(Kódexet másoló szerzetes)

(Prédikáló ferencesek)

E szent szűz kevés beszéddel elégedik vala meg. [...] A községnek étkével mindenkoron megelégszik vala. [...] Gyakorta [az] ő imádsági után a nagy fáradságnak miatta az ő ágya előtt a gyékényen leletik vala meg a szororoktól* aludnia. [...] E nemességes szent szűz magyar királynak nemes leánya hetet tart vala a konyhán, főz vala a szororoknak, fazekat mos vala, tálakat mos vala. [...] A konyhát megsöpri vala, fát hord vala hátán, vizet merít vala és ő maga a konyhára viszi vala.”

(Szent Margit legendájából)

*szoror: nővér, apácarendben használt megszólítás

